

Zorg voor ons diploma

Datum: 21 september 2009

Aan: Redacties Binnenland en onderwijs

Beste studenten,
beste niet-studenten,

Academisering, allemaal goed en wel maar heeft u al eens goed nagedacht over de gevolgen? Wij wel. En om eerlijk te zijn, wij zijn de draad kwijt en met ons de hele gemeenschap. Het academiseringsproces heeft de afgelopen jaren staan pruttelen en het lijkt nu af te stevenen op een flauwe soep.

Laat ons duidelijk wezen, we hebben het over het Vlaamse onderwijslandschap waar door het academiseringsproces de afstand tussen schijnbaar gelijkaardige opleidingen steeds kleiner en kleiner dreigt te worden. Het systeem van één soort master en twee soorten bachelors bevordert natuurlijk de flexibiliteit, uitwisselbaarheid en diversiteit. Die vernieuwingen zijn goed, maar het is en blijft wel de taak van de instellingen om ervoor te zorgen dat deze achteraf niet in ons nadeel spelen.

Daarom is voor ons de zorg om profilering en kwaliteit hier dan ook prioritair. Eerst dus de kwestie van profilering. Maar al te vaak verzanden discussies over de eigenheid van opleidingen in termen van beter of slechter, hoger of lager, zwaarder of lichter. Wij studenten zijn er ons van bewust dat zulke discussies overbodig en zelfs onwenselijk zijn. Opleidingen reiken de studenten competenties aan en die kunnen we slechts ten volle naar waarde schatten wanneer we naar hun finaliteit kijken. En daar knelt nu net het schoentje. Dat wat elke opleiding uniek maakt, dat waar elk programma voor gaat en voor staat, lijkt een steeds vagere bundel van onvoldoende tot niet gedefinieerde termen. Net die holle terminologie verschraalt de wereld van ons hoger onderwijs en vervlakt onze diploma's. We moeten ons hoeden voor het creëren van eenheidsworst.

Een tweede probleem is het maatschappelijk belang van een uitgesproken profiel van iedere opleiding. Het spreekt voor zich dat niemand behoefte heeft aan al die eenheidsworst, niet onze toekomstige werkgever en al zeker niet de toekomstige student. Voor de werkgever is het vandaag de dag niet altijd duidelijk welk vlees hij in de kuip heeft en het academiseringsproces zal dit

niet eenvoudiger maken. Bovendien zijn het profiel en de bijbehorende identiteit nu net essentieel voor het bepalen van de juiste studiekeuze. Het is voor een achttienjarige vaak niet duidelijk waar hij of zij nu juist aan begint. Leg dat naast de verhoogde verantwoordelijkheid die de invoering van diplomaruimte en leerkrediet met zich meebrengen, dan hoeft het geen betoog dat de student zich al gauw op dun ijs bevindt. Een foute studiekeuze heeft al snel rampzalige gevolgen.

Een derde issue dat we in het kader van de profilering en eigenheid willen aanhalen is de gelijkwaardigheid van opleidingen. Professioneel of academisch, beide zijn ze even veel waard. Door een strakkere aflijning van profielen wordt het mogelijk die gelijkwaardigheid optimaal te benadrukken. Elke student kiest dan een opleiding die best bij zijn profiel past en het associatiekader maakt een resem van doorstroommogelijkheden perfect mogelijk. Het is dan ook aan de associatie om met die strakke profilering en de juiste dwarsverbanden een schat aan nieuwe perspectieven te benutten.

Gelijkwaardigheid brengt ons van de kwestie van profilering naadloos bij een bezorgdheid die gedeeld wordt door studenten in het academisch en professioneel onderwijs: wij willen onderwijs van topkwaliteit!

Deze kwaliteit staat voor een aantal zware uitdagingen. Zo is een eerste uitdaging de flexibilisering die het Bolognaproces met zich mee bracht. Generatiestudenten en neveninstromers, reguliere en verkorte programma's, model- en aangepaste trajecten, topsportstatuten, werkstudenten, Nederlandstalige en anderstalige opleidingen, een- en tweejarige masters, academische en professionele bachelors... Deze waaier van dossiers heeft het onderwijs sinds de flexibilisering in de zwaarste hervormingsperiode sinds de jaren '60 gebracht. De mogelijkheden zijn legio, maar de universiteit moet er op toezien dat deze diversificatie niet leidt tot kwaliteitsverlies. Flexibilisering mag de docenten de lat niet lager doen leggen.

Een tweede uitdaging die de kwaliteit van ons onderwijs op de proef stelt, is de steeds meer heterogene instroom van studenten. Lang niet alle generatiestudenten bezitten de competenties die men graag zou hebben. Wat we nodig hebben, is een manier om deze smeltkroes van competenties te ondervangen en elke student, de mogelijkheid te geven zijn talenten te ontplooiën op de juiste manier, in de juiste omgeving en met de juiste ingesteldheid. Inderdaad, die ruimte creëren vormt de grote uitdaging wat betreft de flexibiliteit. De universiteit hoeft flexibiliteit niet als een bedreiging te zien, maar als een opportuniteit die ze met beide handen moet grijpen. Het is zelfs meer dan een opportuniteit, het is een verantwoordelijkheid ten aanzien van de hele academische gemeenschap.

Hoe moet de universiteit nu omgaan met deze twee uitdagingen? Eén woord: kwaliteitseisen. De universiteit moet voor zichzelf uitmaken wat kwaliteit is en durven denken in termen van hoe zij die geïmplementeerd en gewaarborgd wil zien. Universitaire eindtermen inzake kwaliteit dus! Waar accreditatie, rankings en algemene perceptie slechts symptomen zijn van het gedrag van de universiteit dienen die universitaire eindtermen a priori duidelijk te maken waar de universiteit haar lat legt. Flexibilisering en heterogene instroom worden pas opportuniteiten eerder dan dreigingen

als en slechts als de universiteit die interne standaard duidelijk definieert en zonder pardon toepast.

Het spreekt voor zich dat een interne standaard niet alleen geldt als maatstaf voor de studenten, ook het academisch personeel, docenten en assistenten in het bijzonder, moeten aan de strikte kwaliteitseisen voldoen. Deze worden nog belangrijker in de context van de academisering. De kwaliteitseisen kunnen immers slechts gegarandeerd worden wanneer de juiste expertise, academisch of professioneel, op de juiste plaats wordt ingezet. Begrijp ons niet verkeerd, interdisciplinariteit is een must, maar geen van beide soorten expertise, professioneel noch academisch, mag zijn eigen sterktes uit het oog verliezen. Alleen dan kunnen strenge kwaliteitseisen ten volle tot hun recht komen.

Wie gaat dat allemaal betalen? Kwaliteit gaat vaak gebukt onder het kostenargument, maar dat mag in geen geval het excuus zijn. Academisering kan pas slagen wanneer men voldoende investeert in kwaliteitszorg en kwaliteitscontrole. Hoe sterk het hoger onderwijs ook wordt gefinancierd, elke euro die gaat naar hoger onderwijs dat zijn kwaliteit niet kan garanderen, is slecht geïnvesteerd.

Sta me toe daarom af te ronden met de volgende vraag, dames en heren. Durft de universiteit, ja zelfs de hele associatie, zichzelf de vraag stellen hoe zij het profiel van de opleidingen wil scherpstellen en bovendien kwalitatief hoogstaand hoger onderwijs in Vlaanderen wil garanderen? De associatie moet hoognodig duidelijkheid scheppen over de weg die ze zal inslaan. Is het wel mogelijk om met de huidige veelheid aan instellingen tot een consensus te komen? De associatie moet er over durven nadenken of het antwoord op de eenheidsworst en de flauwe soep te vinden is in een doordachte rationalisatie op niveau van de instellingen.

Namens LOKO:

Jonas Boonen -Voorzitter - 0499/11.55.13

Anton Schuurmans - Ondervoorzitter - 0499/35.51.75